

HANDLEPLAN FOR STØTTE TIL ELEVER I LÆSE-/SKRIVEVANSKELIGHEDER

3. UDGAVE AUGUST 2019

CONNY NIELSEN

Hensigten:

- *At muliggøre en inkluderende læseundervisning, hvor alle elever i læsevanskeligheder oplever at have optimale muligheder for aktiv deltagelse i VESTBYENS liv og læring*

VESTBYENS lærere og skolens læsevejleder er opmærksomme på tegn på læsevanskeligheder samt handlemuligheder for skolens indsats, så

- Elever i risiko for læsevanskeligheder findes så tidligt som muligt
- Elever i læsevanskeligheder modtager undervisningstilbud i overensstemmelse med elevens undervisningsmæssige behov
- Elever i læsevanskeligheder tilbydes it-støtte

Læse-/skrivevanskeligheder, hvad er det?

At være i læsevanskeligheder vil sige, at læsefærdighederne ikke slår til i elevens møde med teksten. Læsevanskeligheder er altså bestemt både af elevens læsefærdigheder og af hvor store krav, der fx stilles til læsefærdighederne i undervisningen.

Faktorer, som kan påvirke elevens læse-/skriveudvikling:

- Generelle kognitive forudsætninger
- Specifikke kognitive forudsætninger, fx opmærksomhed, arbejdshukommelse, forarbejdningshastighed, sprogforståelse
- Socioøkonomiske og kulturelle forhold
- Motivation
- Manglende eller uhensigtsmæssig undervisning

Læsevanskeligheder fremtræder forskelligt. Både symptomer og årsager kan være mange, og de viser sig i forskellige grader, som griber ind over hinanden. Overordnet kan der peges på følgende kategorier af læsevanskeligheder:

- **Ordblindhed eller dysleksi** er markante vanskeligheder med at lære at bruge skriftens lydprincip. Disse vanskeligheder fører til besvær med at tilegne sig hurtig og sikker ordafkodning, som igen fører til begrænset læseforståelse. Det er ikke umuligt at lære det, men det er vanskeligere for den ordblinde elev end for andre.

De centrale kendetegn er:

- Mange læsefejl i modstrid med skriftens lydprincip
- Vanskeligheder med at læse nye ord
- Langvarige vanskeligheder med stavning

Ordblindhed skyldes ikke generelle sproglige vanskeligheder, lav intelligens eller utilstrækkelig undervisning. Ordblindhed ses ofte i familien.

- **Sammensatte sproglige læsevanskeligheder** er, når eleven har andre sproglige vanskeligheder oven i problemerne med afkodning, hvilket kan føre til markante vanskeligheder med etablering af den automatiserede læsning. Eleven har svært ved at genkende ordene og staver sig ofte gennem teksten bogstav for bogstav, - stavelæser.

De centrale kendetegn er:

- Begrænset ordforråd og sproglig hukommelse samt langsom bogstavindlæring og svag sprogforståelse
 - Langsom benævnelse samt vanskeligheder med umiddelbar ordgenkendelse
 - Vanskeligheder med sproglyd samt usikker og langsom læsning
- **Vanskeligheder med sprogforståelsen i læsning** betyder, at eleven har svært ved at skabe mening og sammenhæng i de tekster, der læses. Disse vanskeligheder viser sig ofte på mellemtrinet i forbindelse med læsning i fagene, og/eller hvis eleven ikke læser nok.

De centrale kendetegn er:

- Et begrænset ordforråd
- Usikkerhed med hensyn til ordenes betydning og betydningsfelt
- Manglende aktivering af baggrundsviden, relevant forforståelse for teksten, at foretage relevante følgeslutninger (at læse mellem linjerne)

Mange elever med dansk som andetsprog er fx i læsevanskeligheder grundet begrænset ordforråd og usikkerhed med hensyn til ordenes betydning og betydningsfelt.

Inkluderende læseundervisning

Den inkluderende læseundervisning giver elever i læsevanskeligheder muligheder for deltagelse i skolens læringsfællesskab. Derfor må

undervisningen løbende tilrettelægges, så alle eleverne oplever sig som anerkendte og aktive deltagere i undervisningen. De skal opleve, at deres læsefærdigheder til stadighed udfordres og udvikles i overensstemmelse med deres forudsætninger og behov.

Strategien i VESTBYENS inkluderende læseundervisning:

- At lærerne har viden om og ansvar for elevernes læseundervisning
- Der foregår en løbende intern læseevaluering i almenundervisningen med hensigtsmæssig opfølgning i klassen
- Læsevejlederen kan deltage i lærersamarbejdet på tværs af klasser og klassetrin og i samarbejdet med skolens ledelse
- På VESTBYEN er der ressourcelærere med kompetence til at støtte elever i klassen eller på hold

Læsefaglig vurdering

I VESTBYENS interne læseevaluering er der fokus på sammenhængen mellem undervisningens tilrettelæggelse og gennemførelse og elevens læringsudbytte. For elever, der viser tegn på læsevanskeligheder, følger læsevejlederen op med en individuel læsefaglig vurdering.

VESTBYENS støtte

Støtte i klassen

For at sikre, at støtten til elever i læsevanskeligheder i videst muligt omfang finder sted i den almindelige klasse, anvendes der undervisningsdifferentiering og holddannelse i klassen eller på trin.

Supplerende undervisning eller anden faglig støtte

De elever, der har brug for støtte, og som ikke alene kan understøttes ved brug af undervisningsdifferentiering og holddannelse, tilbydes supplerende undervisning eller anden faglig støtte.

Det er skolelederen, som træffer beslutning om supplerende undervisning til de elever, som efter en skønsmæssig faglig vurdering har behov for støtte i forhold til læring og fagligt udbytte af undervisning.

Den supplerende undervisning placeres umiddelbart efter skoledagens afslutning og varetages af skolens læsevejleder.
Anden faglig støtte består bl.a. i rådgivning til forældre, lærere m.v.

Undervisningsmaterialer og hjælpemidler

Særlige undervisningsmaterialer og tekniske hjælpemidler stilles til rådighed for eleverne i og uden for skoletiden. Skolen sikrer i den forbindelse, at den enkelte elev i nødvendigt omfang instrueres i brugen af hjælpemidlet, fx it.

Beredskab

VESTBYEN har et beredskab, som gør det muligt at vurdere en elevs undervisningsbehov, hvor der er anledning til bekymring.

VESTBYEN har en læsevejleder med kompetence til at undersøge og vurdere læsevanskeligheder, herunder ordblindhed.

VESTBYENS fremgangsmåden fra observation i klassen til støtte:

- Lærerens observationer og/eller læseevalueringen i klassen viser, at eleven ikke præsterer som forventet
- Elevens læsefærdighed og undervisningen i klassen drøftes med læsevejlederen - læsevejlederens vejledning kan give anledning til:
- Justering af undervisningen med opfølgning efter aftalt periode
ELLER
Læsefaglig vurdering ved læsevejleder med forslag til indsats
- Ved læsefaglig vurdering deltager læreren efter samråd med forældrene med skolens ledelse, hvor elevens undervisningsbehov drøftes
- Skoleleder træffer beslutning om indsats, evt. suppleret med yderligere observation og/eller indstilling til PPR

Tidlig indsats

En tidlig indsats kan styrke elevens forudsætninger for læsetilegnelse.

I foråret i 1. klasse evalueres alle elever med Ordlæs 1. Hermed har skolen mulighed for at tilpasse læseundervisningen og it-støtten til de elever, som endnu ikke har en stabiliseret ordafkodning.

I starten af 3. kl. screenes alle elever for ordblindhed (dysleksi) med nonordsdiktaten i DVO-testen. Skolens læsevejleder skal herefter lave en individuel vurdering af de elever, som er i risiko for ordblindhed. Elever med ordblindevanskeligheder tilbydes efterfølgende intensiv undervisning i skriftsprogets lydprincip.

Efterfølgende vil læsevejlederen igen lave en individuel vurdering. Viser det sig, at der stadig er tegn på ordblindevanskeligheder, suppleres der med den ordblindetest, som UVM udarbejdede i 2015.

Elever med svære ordblindevanskeligheder vil ofte have behov for mere støtte til læsning end direkte undervisning i skriftsprogets lydprincip. Disse elever vurderes med en individuel læsefaglig undersøgelse, så støtten kan gives i forhold til de læsevanskeligheder, som eleven er i.

VESTBYENS elever vil ud over ovennævnte i starten af 0. kl. blive evalueret med Rambøll Sprog, i starten af 1. kl. med Bogstavprøve 1 og 2, i foråret 2. kl. med Sætningslæseprøve 1, i foråret 3 kl. med Ordlæs 2, i foråret 4. kl. med Sætningslæseprøve 2, i foråret 5. kl. med Læs5, i efteråret 6. kl. med TL1, i efteråret 7. kl. med TL2, i efteråret 8. kl. med TL3 og i efteråret 9. kl. med TL4.

Samtidig vil der fra 2. kl. og frem hvert forår blive evalueret med staveprøverne ST2-ST8.

Observation og tegn på læsevanskeligheder

I alle klasser er der elever i læsevanskeligheder. Derfor er lærernes observationer i undervisningen afgørende for en tidlig og målrettet indsats. Overordnet kan elevens forudsætninger deles i tre kategorier:

1. Tekstrelaterede: Viden om skriftsprog, ordafkodning, læsestrategier, håndtering af skriveredskaber, herunder it

2. Tekstafhængige: Kognitive forudsætninger, mundtligt sprog, forforståelse og viden om skriftsprog
3. Personlige forudsætninger: Motivation for at læse og skrive samt skriftsproglig selvvurdering

Hvis der er bekymring for elevens læseudvikling, kan læreren:

- Iagttage, om der er tegn på læsevanskeligheder i den daglige undervisning
- Søge vejledning hos læsevejlederen
- Tale med eller om eleven og undersøge, om der er en sammenhæng med omgivelserne: skolen og hjemmet. Ofte er der god viden at hente om eleven hos eleven selv eller forældrene

Indsats i almen undervisning

Den forebyggende læseundervisning i klassen omfatter undervisningsdifferentiering og holddeling i klassen eller på trin, evt. suppleret med holdundervisning efter skoletid.

Den forebyggende læseundervisning kan være:

- Læsebånd med særlig støtte til elever i læsevanskeligheder
- Læsemakkerforløb på tværs af trin
- Læsning og skrivning med it-støtte

Lærerne bør have adgang til skolens læsevejleder for vejledning om differentiering og holddeling i klassen, valg af undervisningsmaterialer mv.

Indsats som støtteundervisning

Støtteundervisningen er den inkluderende undervisning, som omfatter støtte i klassen, fx to-lærerordning, læsekursus i forbindelse med holddeling eller holdundervisning efter skoletid.

Støtten kan være:

- Tidlig læsehjælp
- VAKS-lyd-for-lyd

- Særligt tilrettelagt læseforløb med få elever
- Hjælp til brug af AppWriter

I forbindelse med støtteundervisningen:

- Har lærer og ressourcelærer fællesansvar for undervisningen
- Laves aftaler om lektier

Støtteundervisningen gives af læsevejleder eller anden ressourcelærer med kompetence til undervisning af elever i læsevanskeligheder.

Læsevejlederen kan få vejledning fra kommunens læsekonsulent samt sparring i det kommunale læsevejledernetværk.

Indsats som specialundervisning

VESTBYENS specialundervisning skal omfatte mindst 12 ugentlige lektioner.

Den skal fortrinsvis gives i klassen og/eller som supplerende undervisning, men kan også gives uden for klassen som særligt tilrettelagt undervisning parallelt med den almindelige undervisning. Specialundervisning uden for klassen gives kun, hvis skolelederen ud fra PPR-vurdering og efter samråd med forældrene vurderer, at eleven ikke får det nødvendige udbytte af specialundervisning i klassen og/eller den supplerende undervisning.

Specialundervisningen kan fx omfatte 12 ugentlige lektioner i 10 uger tilrettelagt på en sådan måde, at eleven i videst muligt omfang kan følge klassens undervisning.

It-støtte til elever i læsevanskeligheder

Alle elever på VESTBYEN vil få adgang til AppWriter på skolernes pc'ere.

Alle klassens lærere har ansvaret for, at eleven i læsevanskeligheder anvender de AppWriter.

It-ressourceperson

VESTBYEN vil på sigt få en it-ressourceperson til at vejlede eleven og klassens lærere.

Ved behov afholdes møde mellem elev, forældre, lærer fra klassen samt på sigt skolens it-ressourceperson, hvor it-støtten justeres.

Tilgængelighed til pc

VESTBYENS elever i læsevanskeligheder skal have let adgang til AppWriter. Dette gælder især de ordblinde elever i sammensatte sproglige vanskeligheder.

Der aftales med eleven og forældrene om:

- Eleven har adgang til AppWriter installeret på egen pc
- Skolen stiller pc med AppWriter til rådighed for eleven, som benytter denne pc både i skolen og derhjemme

Digitale tekster

Alle tekster, som anvendes i undervisningen, kan digitaliseres, så de kan læses af elever i læsevanskeligheder.

Tilmelding til NOTA:

- Skolelederen eller læsevejlederen kan, når der foreligger dokumentation for ordblindhed, tilmelde eleven til NOTA
- Skolelederne kan tilmelde elever i andre læsevanskeligheder til NOTA, når der foreligger dokumentation på andre handicap fra PPR eller læge
- Lærerne kan tilmeldes NOTA med skolelederens dokumentation af ansættelsesforhold

Undervisning i brug af it-støtte og digitale baser

- Alle elever med behov for it-støtte skal have hjælp til brug af AppWriter og NOTA
- Elevens forældre skal have viden om AppWriter og NOTA
- Elevens lærere skal have kendskab til it-støttende undervisning, herunder brug af AppWriter og NOTA

Indskoling: Observation og tegn

En tidlig indsats er afgørende for elevens læse-/skriveudvikling. Når læreren observerer tegn på læsevanskeligheder i den daglige undervisning, som giver anledning til bekymring, kontaktes læsevejlederen for læsefaglig vejledning.

0. klasse

- Ordblindhed i familien
- Mangler lyst til at få historier læst højt
- Vanskeligheder med at rime
- Husker ikke rim og remser eller sangtekster
- Ringe opmærksomhed i forhold til lyde
- Vanskeligheder med at dele og arbejde med ord i mindre dele, fx at finde forlyd, reducere forlyd
- Viser ingen eller kun ringe interesse for at lære bogstaver og ord
- Kender i begyndelsen af 0. kl. mindre end 8 bogstaver
- Vanskeligheder med at lære og huske bogstaver og tal
- Vanskeligheder med hurtig at benævne ord
- Begrænset ord- og begrebsforråd
- Vanskeligheder med at fortælle en kort historie, anvender fx enkeltord i stedet for sætninger
- Begrænset sprogforståelse, fx at forstå en længere besked

1.-3. klasse

- Viser kun ringe interesse for at læse og skrive
- Har ikke sikkert alfabetkendskab
- Mangler angrebsteknikker i forhold til ord, fx vanskeligheder ved at omsætte bogstaver til lyd og lyd-rækkefølger til ord
- Vanskeligheder med hurtigt at genkende småord ved læsning
- Skriver små lydrette ord forkert
- Eleven forsøger at lære teksten udenad
- Vanskeligheder med at lære engelsk

VESTBYENS materiale til læseevaluering i klassen

- Rambøll Sprog
- Skriftsproglig udvikling:
 - Bogstavprøve 1 og 2
 - Ordlæs 1 og 2
 - Sætningslæs 1
- ST-prøve 2 og 3
- DVO nonordsdiktaten

VESTBYENS materiale til individuel læseevaluering

- IL-Basis
- DVO individuel screening
- IL-prøverne (individuelle læseprøver)

Indskolingen: Indsats

Allerede ved skolestarten opdager barnet sine læsevanskeligheder ved at spejle sig i de andre børns læsefærdigheder. Derfor spiller de voksne omkring barnet, forældrene, lærerne og pædagogerne en afgørende rolle for barnets forståelse af sig selv og sin situation, - at der også er en vej til læsning og læring for mig.

I denne tidlige indsats er det vigtigt at arbejde med alt, hvad der giver glæde ved udforskning af sproget, lyst til læsning af bøger og lyst til at skrive.

Almenundervisningen

Læsning i almenundervisningen er beskrevet i VESTBYENS handleplan for læsning.

Den forebyggende læseundervisning kan fx omfatte:

- Læsemakkerforløb på tværs af trin
- Læsning og skrivning med it-støtte
- Læsetræning på lille hold

Støtteundervisning

Støtteundervisning omfatter støtte i klassen, fx tolærerordning, læsekursus i forbindelse med holddeling eller supplerende undervisning på lille hold indeholdende:

- Sproglig opmærksomhed
- Tidlig læsehjælp
- VAKS - lyd for lyd-delen
- Særligt tilrettelagt læseforløb/bånd med få elever

0.kl.

- Intensiv undervisning på hold, fx fleksibel holddannelse, da det er forskelligt, hvor meget og hvor længe barnet har behov
- Direkte, udpegende og systematisk tilgang, så eleven ved, hvad han/hun skal lægge mærke til i undervisningen
- Klar progression med plads til mange gentagelser
- Tydelige og overskuelige mål for undervisningen med løbende evaluering
- Arbejde med alt, der giver glæde ved bøger og højtlesning, legeskrivning og børnestavning samt udforskning af sproget
- Arbejde med dialogisk læsning
- Arbejde ud fra elevens sproglige færdigheder med sproglig opmærksomhed på alle niveauer fra hele ord til enkeltlyd
- Arbejde med bogstavernes navne, lyde og form med anvendelse af det visuelle billede, lyden, føle formen m.m.
- Arbejde med distinkthed, dvs. tydelig udtale af ord (robotsprog)
- Inddragelse af forældrene i indsatsen for at styrke elevens sproglige og skriftsproglige udvikling

1.-3.kl.

- Iværksættelse af tidlig læsehjælp, når eleven ikke kan følge den almindelige undervisning i 1. kl.
- Fastsættelse af tydelige og overskuelige mål sammen med eleven, så eleven ved, hvad der skal arbejdes med og kan følge med i tegn på udvikling af læsefærdighed
- Plads til klar progression med plads til mange gentagelser

- Modeller opbygningen af læsestrategier, så eleven ved, hvad han/hun skal gøre
- Repetition af de 3 alfabeter med anvendelse af det visuelle billede, lyden, føle formen mm
- Arbejde med skrivning for at støtte elevens opmærksomhed på tilegnelsen af skriftsproget
- Arbejde med læseforståelsen, især ord- og begrebsforråd
- Systematisk læsetræning i tekster tilpasset elevens niveau, gerne med genlæsning af kendt tekst
- Arbejde med begrebet læseven/læsevenner, som dagligt læser med eleven, fx ved makkerlæsning
- It-støtte med it-støttende-programmerne introduceres
- Arbejde med anvendelse af AppWriter til oplæsning af tekst og anvendelse af ordforslag efterhånden, som børnestavningen anvendes mindre og mindre
- Udbrede kendskab til AppWriter til klassens lærere og elevens forældre

Fra 3. klasse, desuden

- Kursus med fokus på det fonologiske princip
- Arbejde med strategier for ordlæsning, fx lydsyntese/analyse, analogi, morfologi
- Lave plancher, der systematiserer de ord, eleven arbejder med
- Arbejde med skriftlig fremstilling, fx at skrive i genrer
- Arbejde med elevens egen forståelse af sin læring

Specialundervisning

Specialundervisning i læsning bør ikke iværksættes for elever i indskoling.

Gode råd om lektier

- Indhold og omfang af lektier skal være differentieret til elevens læsefærdighed
- Der skal være sammenhæng mellem elevens undervisning og lektier
- Det skal være tydeligt, hvad eleven har for

- Lektierne skal være aftalt i et samarbejde mellem forældrene og lærerne
- De fællestekster, som klassen arbejder med, skal eleven også læse på den ene eller anden måde. Der kan laves konkret aftale med forældrene om hvordan

Mellemtrin: Observation og tegn

En tidlig indsats er afgørende for elevens læse-/skriveudvikling.

Når læreren observerer tegn på læsevanskeligheder i den daglige undervisning, som giver anledning til bekymring, kontaktes læsevejlederen for læsefaglig vejledning.

Tal med eller om eleven og undersøg, om der er en sammenhæng med omgivelserne: skolen og hjemmet. Ofte er der god viden at hente om eleven hos eleven selv eller forældrene.

Tegn

- Ordblindhed i familien
- Undgår læsning og skrivning
- Manglende automatisering af læsningen med mangelfulde afkodningsstrategier ved nye ord
- Utilstrækkeligt ord- og begrebsforråd
- Kan misforstå information
- Læser langsomt og upræcist i alle fag
- Problemer med at genfortælle tekster
- Svært ved at læse mellem linjerne og reflektere over det læste
- Svært ved at besvare åbne spørgsmål til teksten
- Manglende genrekendskab
- Vanskeligheder med at stave
- Problemer med at formulere sig skriftligt
- Vanskeligheder med at lære fremmedsprog

VESTBYENS materiale til læseevaluering i klassen

- Skriftsproglig udvikling: Sætningslæs 2
- ST-prøverne 4, 5 og 6
- Læs5
- TL1

VESTBYENS materiale til individuel læseevaluering

- IL-prøverne (individuelle læseprøver)

Mellemtrin: Indsats

Almenundervisningen

Læsning i almenundervisningen er beskrevet i VESTBYENS handleplan for læsning.

Den forebyggende læseundervisning kan fx omfatte:

- Læsebånd med særlig støtte til elever i læsevanskeligheder
- Læsemakkerforløb på tværs af trin
- Læsning og skrivning med it-støtte
- Læsetræning på lille hold

Støtteundervisning

Støtteundervisning omfatter støtte i klassen, fx tolærerordning, læsekursus i forbindelse med holddeling eller supplerende undervisning på lille hold:

- Arbejde med morfemer
- Særlig støtte på hold i forbindelse med læsebånd
- Særligt tilrettelagt læseforløb på hold med få elever
- Særligt tilrettelagt forløb i genrelæsning/-skrivning
- Hjælp til brug af AppWriter

Læsevejlederen planlægger støtteundervisningen - der sættes tydelige mål for det, der skal læres, og hvordan målene evalueres.

Det anses for vigtigt at dele læringsmålene med eleven, så eleven forstår: "Hvor er jeg på vej hen?" og forstår, hvordan målopfyldelsen ser ud: "Hvordan klarer jeg mig?", "Hvilke fremskridt gør jeg?", og ikke mindst "Hvordan kommer jeg videre herfra?"

I forbindelse med støtteundervisningen

- Arbejde med elevens egen forståelse af læring
- Anvende modellerende, guidende og dialogbaseret undervisning
- Arbejde med strategier for ordlæsning, fx lydsyntese/analyse, analogi, morfologi
- Systematisere de ord, eleven arbejder med
- Arbejde med strategier for læseforståelse, fx læseformål, ordforråd, semantik, tekstbånd, genrer
- Systematisk og daglig læsetræning i tekster på elevens niveau
- Arbejde med skriftlig fremstilling, fx at skrive i genrer
- It-støtte med AppWriter bør være integreret i alle læse- og skrivefag
- Udbrede kendskab til brugen af AppWriter til elev, klassens lærere samt forældre
- Arbejde med læseforståelsesstrategier ved anvendelse af it-støtte, fx hvilke tekster bør læses med hvilken oplæsning
- Arbejde med strategier for anvendelse af ordforslag, fx at søge det rigtige ord, genlæse og anvende
- Eleven kan tilmeldes NOTA

Gode råd om lektier

- Omfang og indhold af lektier skal være differentieret til elevens læsefærdighed
- Der skal være sammenhæng mellem elevens undervisning og lektierne
- Lektierne skal være aftalt i et samarbejde mellem eleven, forældrene og lærerne. Jo ældre eleven er, jo mere må eleven tage medansvar for omfanget af lektierne.
- Det skal være tydeligt, hvad eleven har for
- De fællestekster, som klassen arbejder med, skal eleven også læse på den ene eller anden måde

- Undervisning i, hvilke strategier, der kan bruges hjemme til at læse hjemmeopgaverne

Specialundervisning

Specialundervisningen bør samordnes med undervisningen i elevens klasse. Der bør laves aftaler med forældrene om omfanget, indholdet og organiseringen af undervisningen, samt hvilke hjælpemidler, der skønnes nødvendige for, at eleven kan opnå bedst muligt udbytte af undervisningen.

Skolens specialundervisning kan fx være et læsekursus på 12 lektioner i 10 uger, hvor der arbejdes med:

- Brug af AppWriter
- Automatisering af læsning
- Læseforståelsesstrategier ved "lytte"-læsning af både fiktive tekster og fagtekster
- Skrivning af tekster i forskellige genrer
- Læselog med refleksion over egen læring

Udskoling: Observation og tegn

Når læreren observerer tegn på læsevanskeligheder i den daglige undervisning, som giver anledning til bekymring, bør skolens læsevejleder kontaktes for læsefaglig vejledning.

Tal med eleven og undersøg om der er en sammenhæng med omgivelserne: skolen og hjemmet. Ofte er der god viden at hente hos eleven selv eller hos forældrene.

Tegn

- Ordblindhed i familien
- Undgår læsning og skrivning
- Udsætter opgaver med læsning og skrivning
- Læser langsomt og upræcist i alle fag

- Begrænset ord- og begrebsforråd, fx på grund af manglende læseerfaringer
- Svært ved at tilpasse læsemåde til læseformål
- Manglende genrekendskab
- Vanskeligheder med at navigere i og sortere i multimodale tekster
- Problemer med at resumere tekster
- Svært ved at læse mellem linjerne og reflektere over det læste
- Svært ved at besvare åbne spørgsmål til teksten
- Vanskeligheder med retstavning
- Problemer med at formulere sig skriftligt
- Vanskeligheder med at lære fremmedsprog
- Nederlagsfølelse, evt. sociale problemer

VESTBYENS materiale til læseevaluering i klassen

- TL2
- TL3
- TL4
- ST7
- ST8

VESTBYENS materiale til individuel læseevaluering

- IL-prøverne (individuelle læseprøver)

Udskoling: Indsats

Almenundervisningen

Læsning i almenundervisningen er beskrevet i VESTBYENS handleplan for læsning.

Den forebyggende læseundervisning kan fx omfatte:

- Læsebånd med særlig støtte til elever i læsevanskeligheder
- Læsning og skrivning med it-støtte
- Træning af læse- og skrivestrategier

Støtteundervisning

Støtteundervisning omfatter støtte i klassen, læsekursus i forbindelse med holddeling eller supplerende undervisning på lille hold:

- Morfemkursus
- Særligt tilrettelagt forløb i genrelæsning/-skrivning på hold med få elever
- Kursus i brug af AppWriter

Læsevejlederen planlægger støtteundervisningen - der sættes tydelige mål for det, der skal læres, og hvordan målene evalueres.

Det anses for vigtigt at dele læringsmålene med eleven, så eleven forstår: "Hvor er jeg på vej hen?" og forstår, hvordan målopfyldelsen ser ud: "Hvordan klarer jeg mig?", "Hvilke fremskridt gør jeg?", og ikke mindst "Hvordan kommer jeg videre herfra?"

I forbindelse med støtteundervisningen

- Refleksion over egen læring
- Arbejde med elevens fleksible brug af læsestrategier og elevens egen tænkning om brug af strategier, herunder læsning med it-støtte
- Arbejde med læseforståelsesstrategier i forhold til forskellige læseformål og teksttyper
- Arbejde med skriftlig fremstilling
- Kursus i stavning - herunder brug af AppWriter og NOTA
- AppWriter integreres i alle læse- og skrivefag

Gode råd om lektier

- Omfang og indhold af lektier skal være differentieret til elevens læsefærdighed
- Der skal være sammenhæng mellem elevens undervisning og lektierne
- Lektierne skal være aftalt med eleven, så eleven kan tage medansvar for omfanget af lektierne - der kan eventuelt laves en lektiebog
- Tale med eleven om, hvilke strategier, der kan bruges hjemme til at løse hjemmeopgaverne

Specialundervisning

Specialundervisningen bør samordnes med undervisningen i elevens klasse. Der bør laves aftaler med forældrene om omfanget, indholdet og organiseringen af undervisningen, samt hvilke hjælpemidler, der skønnes nødvendige for, at eleven kan opnå bedst muligt udbytte af undervisningen.

Skolens specialundervisning kan fx være et læsekursus på 12 lektioner i 10 uger, hvor der arbejdes med:

- Brug af AppWriter
- Automatisering af læsning
- Læseforståelsesstrategier ved "lytte"-læsning af både fiktive tekster og fagtekster
- Skrivning af tekster i forskellige genrer
- Læselog med refleksion over egen læring